

POSTANOWIENIE

24 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 24 stycznia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa E. U.
przeciwko Banku spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 16 maja 2022 r., I ACa 329/21,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną w części, to jest co do punktu I zaskarżonego wyroku w zakresie prawa zatrzymania,**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałym zakresie,**
- 3. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę po 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 25 lutego 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 343 849,87 zł wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 3,5 punktów procentowych od 16 lutego 2017 r. do dnia zapłaty (pkt I) oraz ustalił, że pozwany ponosi koszty postępowania w 100% i ich szczegółowe wyliczanie pozostawił referendarzowi sądowemu (pkt II).

2. Wyrokiem z 16 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie, na skutek apelacji pozwanego, zmienił zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym częściowo w ten sposób, że oddalił powództwo o zapłatę kwoty 195 055,98 zł wraz z odsetkami za opóźnienie oraz powództwo o odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonej na rzecz powódki kwoty 148 793,89 zł za okres od 22 czerwca 2021 r. do dnia zapłaty i zastrzegł, że zapłata kwoty zasądzonej na rzecz powódki winna nastąpić po zaoferowaniu przez powódkę na rzecz pozwanego kwotę 218 755,97 zł oraz w punkcie drugim częściowo w ten sposób, że ustalił, iż powódka ponosi koszty procesu w 57%, a pozwany w 43% (pkt I), oddalił apelację w pozostałej części (pkt II) oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt III).
3. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła strona pozwana, wskazując na naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. art. 385¹ § 1 i 3 w zw. z art. 385² oraz art. 22¹ k.c.; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (dalej: „pr.bank.”); art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 111 ust. 1 pkt 4 pr.bank. w zw. z art. 1 ust. 2 Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”); art. 385¹ § 2 w zw. z art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pr.bank., art. 65 § 1 i 2 k.c. oraz art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 stycznia 2009 r., art. L przepisów wprowadzających Kodeks cywilny; art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 2 w zw. z art. 354 § 1 i 2 k.c. oraz art. 4 i 6 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (dalej: „ustawa antyspreadowa”); art. 117 i 118 w zw. z art. 731 k.c.; art. 411 pkt 2 k.c.; art. 411 pkt 4 k.c.; art. 411 pkt w zw. z art. 385¹ k.c.; art. 64 ust. 2 Konstytucji RP.
4. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości, które nie zostały jednoznacznie wyjaśnione w orzecznictwie, a których rozstrzygnięcie jest konieczne nie tylko dla prawidłowego rozpoznania niniejszej sprawy, ale także innych spraw,

polegające na potrzebie wypowiedzenia się przez Sąd Najwyższy odnośnie następujących kwestii:

- a. Czy brzmienie art. 411 pkt 4 k.c. stanowi przesłankę negatywną do zasądzenia na rzecz kredytobiorcy dochodzonych przez niego kwot wskutek dokonania przedterminowej, całkowitej spłaty kredytu w sytuacji, w której świadczenie to zostało wykonane w oparciu o umowę kredytu zawierającą postanowienia abuzywne?;
- b. Czy dopuszczalne jest stwierdzenie przez sąd abuzywności postanowień umowy kredytu w trybie art. 385¹ k.c. w sytuacji, w której nastąpiła przedterminowa, całkowita spłata kredytu przed wytoczeniem powództwa o zapłatę, co w konsekwencji powoduje, że spłata zobowiązania wygasła węzeł prawny i nie podlega on weryfikacji, bo zobowiązanie już nie istnieje na skutek wykonania umowy?;
- c. Czy w przypadku spełnienia przez kredytobiorcę świadczenia wynikającego z umowy kredytu zawierającej postanowienia abuzywne istnieją podstawy do uznania, że spełnienie świadczenia przez kredytobiorcę polegającego na zwrocie wykorzystanego kapitału czyniło zadość zasadom współżycia społecznego, o których mowa w art. 411 pkt 2 k.c. w sytuacji, w której bank wypłacił na rzecz kredytobiorcy kapitał, który pozwolił mu na zrealizowanie celu kredytowego zaś zwrot wskazanych świadczeń przez bank byłby sprzeczny z ustalonymi zwyczajami oraz faktem, że koszty ekonomiczne braku zaliczenia jako należne kwot pobranych tytułem świadczeń ubocznych ponieśliby inni klienci sektora bankowego zwłaszcza ci, którzy umów kredytu walutowego lub indeksowanego/denominowanego nie zawierali/spółeczeństwo?;
- d. Czy zasądzenie na rzecz kredytobiorcy obowiązku zwrotu dokonanych przez niego świadczeń z tytułu wykonania umowy kredytu w sytuacji, w której kredyt został w całości spłacony przed terminem wymagalności nie stoi w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, doprowadzając do istnienia darmowych kredytów dla części społeczeństwa, która nie

zdecydowała się na skorzystanie z innych, dostępnych opcji kredytowych w tym kredytów złotych, co doprowadza do rażącej dysproporcji obciążeń ekonomicznych pomiędzy kredytami złotowymi a resztą użytkowników bankowości.

5. W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej strony pozwanej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie, a ponadto zasądzenie od skarżącego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

6. Jedną z przesłanek dopuszczalności środka zaskarżenia jest interes prawny w zaskarżeniu. Dla jego powstania konieczne jest istnienie stanu pokrzywdzenia orzeczeniem (*gravamen*), który występuje, gdy zaskarżone orzeczenie narusza interesy skarżącego (uchwała składu siedmiu sędziów SN z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13). Skarżący nie ma interesu prawnego w zaskarżeniu wyroku Sądu Apelacyjnego w części, w jakiej Sąd ten uwzględnił apelację pozwanego banku w zakresie zarzutu zatrzymania. Brak interesu prawnego w zaskarżeniu powoduje odrzucenie skargi kasacyjnej w tej części.
7. Z tych względów, na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w punkcie I postanowienia.
8. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ K.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek

przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

9. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnił przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

10. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu

(postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

11. Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, i z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).
12. Skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że skarżący skutecznie wykazał, że w sprawie zachodzą powołane przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przedstawione przez skarżącego zagadnienia oraz wątpliwości prawne i wykładnicze nie czynią zadość wskazanym wyżej wymaganiom.
13. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący nie sprecyzował, które ze wskazanych przez niego kwestii stanowią istotne zagadnienia prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a które łączy z wątpliwościami i rozbieżnościami występującymi w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Rolą Sądu Najwyższego nie jest poszukiwanie okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.
14. Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że w istocie zagadnienia prawne wskazane przez skarżącego i formułowane przez niego wątpliwości są pytaniami o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego

w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem, związaną z zastosowaniem konkretnych przepisów prawa, a nie problemem związanym z istotnością zagadnienia prawnego czy też potrzebą wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Pozwala to na przyjęcie, że skarżącemu nie chodzi o wykazanie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., a jedynie o poddanie zaskarżonego orzeczenia kontroli kasacyjnej.

15. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

16. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz w związku z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

(r.g.)